

שיהיה בכלל דורש אל המתים, רק יבקש מהקב"ה שיתן אליו רחמים בזכות המתים.

(ספר עלי ורדים - ברכות יח)

★★

בגמ': נכרי שהי' מוכר פירות ואמר של ערלה הן כו'.

בשו"ת חתם סופר (חלק שישי סי' ל"ו) נשאל ע"ד מי שמתפאר שקנה פירות מגוי שהגוי סיפר לו שהם משנה שני', והוא כבש אותם עם שאר פירות, ואח"כ נזכר שאם זה כדברי הגוי, הרי יש כאן איסור ערלה, ואף שאין הגוי נאמן כדמבואר הכא, מ"מ כיון שהאמין לגוי והתפאר בדבריו שוב שויה אנפשי' חתיכה דאיסורא ואסרום על עצמו.

ובתב דלכאורה יש להקשות דאיך קאמר הכא דלהשביח מקחו נתכווין כשאומרים שהם של ערלה, הא ברמב"ן (פ' קדושים) במצוה דערלה מביאור להיפוך, שמבאר שם שהפירות הראשונים יש להקריב קודם הילולים לד', ועד שנה הרביעית הפירות הם רעים וגרועים ואינם ראויים להקריבם לשמים, ולכן בג' שנים הראשונות אסרום תורה עד שנה רביעית שאז מביא אותם לירושלים, הרי דכשהם ערלה גרועים הם. ואף שאין אנו דורשין טעמא דקרא, מ"מ בודאי הרמב"ן אמת מעיד.

והביא מהרמב"ן בחידושו כאן שפירש של עזקה של ערלה הם, דהוא דבר אחד, שהגוי אומר שהוא עיזק וחרש ועבד היטב, וע"י כן יצאו פירות ערלה משובחים. ואף לרש"י דמפרש דתיתי קאמר הגוי, עכצ"ל פ' דאינו חולק במציאות על הרמב"ן, אלא איירי כגון שהרכיב או הבריך בפירות אלו מזקנה.

ולכן מסיק לדינא שגוי זה שאומר שהם של שנה שני' ומשובחים הם, או שהוא משקר וכנ"ל, או שכוונתו לשנה שני' שהוא נושא פירות, ולא שנה שני' לנטיעה, והרי בשנה ראשונה בדרך כלל אין לה פירות כלל, וא"כ האי שני' שלישית היא, וי"ל דלדידן הוה כבר רביעית, שבראש השנה כבר ישנו שנה לערלה, וא"כ לא שויה אנפשי' חתיכה דאיסורא, ומסיים ע"כ הפירות מותרים ויאכלו ענוים וישבעו ע"כ.

★★

ואח"כ כתב (סק"ח) דמ"מ בצדיק אשר מנוחתו כבוד באותה העיר ובאים לשם גם מהגלילות על ציון שלו להתפלל ביום היא"צ, כיון דנקרא "יומא דריגלי" כמבואר ברש"י כאן, בזה יש סברא שלא לומר תחנון אז באותה העיר.

★★

ב"אוצר הידיעות" (ח"ב עמ' קצג) הביא: השטתחות על קברי אבות כבר הובא ברש"י (יבמות קכב, א) בשם הגאונים שביום שמת אדם גדול באים על קברו. וב"ספר חסידים" (סי' ת"נ וסימן תש"י) כתב "כי הנאה יש למתים שאוהביהם הולכים על קבריהם ומבקשין על נשמתן טובה". ועוד כתב (בסי' תתשע"א) "ומועיל למתים שהחיים מתפללין עליהם". וכן כתב עוד (בסי' תשנ"ז) כאשר החיים מבקשים טובה על המתים ומטיבים לנשמותיהן, אז המתים מבקשים רחמים על החיים ומטיבין להם באותו ענין.

כבר כתב בדרשות הר"ן (דרוש השמיני ד"ה ויראה) שהתפילה במקום קברי צדיקים רצויה ביותר. וכן כתב הגר"א (בתקוני זהר כב, ב) "בזמן שאין צדיקים בדור ואין מוצא השכינה מקום לנוח, אז היא שורה על הצדיקים ישני עפר". וגם בגמ' תענית (טז, א) משמע שמקום זה הוא מקום שמתקבלין התפילה, והובא במ"ב (תקפ"א סקכ"ז). וכן מצינו בגמרא (ב"ב נח, ב) שאביי הלך להתפלל על קברו של רב טובי בר מתנה. והגרי"ז מבריסק אמר על מקום קבורת רחל שהוא מקום תפילה, שהרי כל קבורתה שם מבואר כדי שיבואו ויתפללו שם בניה, א"כ מוכח שקבר רחל הוא מקום תפילה יותר ממקום אחר.

בספר חסידים (סי' תש"ט) הביא אנשי קהילה אחת רצו לעזוב את מקומם וללכת להשתקע במקום אחר, בלילה התגלה מת אחד בחלוםם ואמר להם: "אל תעזבו אותנו המתים כאן, כי יש לנו הנאה בכל פעם שאתם באים לבית הקברות, ואם לא תשמעו לי ותעזבו, דעו לכם כי מות תמותו". האנשים לא שמו על לבם דברי המת והלכו, ולא עבר זמן רב וכולם מתו.

אך כבר כתב ב"חיי אדם" (כלל קל"ח סעיף ה') שהשתטח על הקברים לא ישים מגמתו נגד המתים, שקרוב הדבר